

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 10-11 / 2003

Szokoly Elek

Inventar subiectiv de toamnă târzie

Ne apropiem de sfârșitul celui de-al paisprezecelea an. Paisprezece ani de la Revoluție, paisprezece ani de la nașterea Ligii Pro Europa, paisprezece ani de la renașterea speranțelor pierdute. Nu este un număr rotund, dar orice sfârșit de an este un bun prilej (pretext) de interogație esențială. Unii îl numesc bilanț. Eu am preferat „inventar”.

Ziaristii – acești membri insoliti ai comisiilor imagineare de inventariere – ne sîcîie adesea cu întrebări de genul: care este bilanțul anului care se încheie, care sînt realizările dvs. de aproape un deceniu și jumătate? După deceniile în care ziarile trebuiau să fie doldora de realizări, se așteaptă de la noi probabil cifre, multe cifre, înșirate în rubrici milităroase ca într-un bilanț contabil adevărat care să certifice succesele și să confirme legitimitatea și rentabilitatea întreprinderii. Și, trebuie să recunosc, mă simt derutat de fiecare dată. Inventarierea unui domeniu atît de gingaș și abstract cum este „schimbarea mentalităților” este oarecum mai dificilă decît cea a mijloacelor fixe sau mobile la sfârșit de an. Ce aș putea să le răspund fără a bate cîmpii, convingîndu-i totuși cumva că munca noastră este departe de a fi un scop în sine? Cum să le prezint în mod convingător „inventarul” succeselor noastre cînd cetățeanul nu vede decît că viața lui de zi de zi este la fel de grea – în ciuda unor sondaje cu iz electoral în care cei mulțumiți sînt întotdeauna „ceilalți” – ca și cu un deceniu în urmă, că libertățile cetățenești, acele mari și unice cuceriri post-revoluționare, sînt din ce în ce mai fragile, că drepturile „garantate” de Constituția proaspăt renovată sînt contrazise zilnic de realitățile de pe teren, că intoleranța, violența, discriminarea și tendințele autoritariste ating proporții îngrijorătoare, că mediul înconjurător este tratat ca o prostituată, că prostituatele sînt tratate ca și mediul înconjurător...

Să spunem că toate acestea nu sînt adevărate, ci înaintăm din izbîndă în izbîndă pe drumul luminos al libertății și bunăstării europene „a untului” (Noica) și a mierii datorită directivelor UE și a contribuției societății civile românești?

Da, sîntem departe, foarte departe de ceea ce am visat și sperat în decembrie 1989. „Oracolul de la Dămăroaia” adevăr grăise. Doar își cunoștea bine materialul din interiorul sistemului pe care-l servise o viață întreagă.

Am putea înșira, firește, și un număr însemnat de lucruri (bine) făcute. Atîtea participanți la manifestările noastre culturale. Atîtea absolvenți ai cursurilor noastre de educație civică. Atîtea cititori ai publicațiilor noastre etc. Dar, nu știu, sincer să fiu, cum se regăsesc aceste cifre în statistica sondajelor amintite. Unde au ajuns voturile lor (dacă au votat) la alegerile din 2000? Și cu cine vor vota pînă la urmă acești beneficiari ai programelor noastre în 2004, cînd nici noi nu știm cu cine să votăm? Știm numai cu cine nu vom vota.

Dar ceea ce știm (sau nădăjduim cel puțin) este motivul pentru care ne putem întreba în mod legitim – cu acest electorat și cu clasa politică pe care o merită – cum ar arăta oare societatea noastră:

dacă cele cîteva sute de tineri nu ar fi trecut prin cursurile noastre de educație civică alternativă, care le-a oferit catarzisul descoperirii unui univers social-uman care să le marcheze viitorul?

dacă cele cîteva mii de cetățeni de diferite naționalități, religii, vîrste, sexe, preferințe politice etc. nu ar fi participat, chiar și în mod pasiv, la multitudinea de manifestări ale Centrului Intercultural, Biroului de Drepturile Omului, grupului de ecologie sau gender la forumurile, mesele rotunde, seminariile, conferințele, la sutele de evenimente culturale, multiculturale și interculturale, sportive și de tineret, inhalînd aerul proaspăt al sincerității și adevărului?

dacă publicațiile noastre periodice: Gazeta de Mureș, revista Altera, gazeta Pro Europa, broșurile și cărțile fundamentale editate de Ligă nu ar fi dus mesajul nostru european în casa zecilor de mii de cititori, inora răspunzîndu-le la întrebările care îi frămîntaseră, altora trezindu-le întrebări, îndoieli față de valorile încremenite ale unei lumi pe cale de dispariție?

dacă ecologiștii noștri nu ar fi furnizat probele științifice ale procesului cu autoritățile de mediu despre starea sănătății rîurilor noastre transfrontaliere care purtau nestingherite cianuri, la propriu și la figurat, spre Europa integrării noastre viitoare?

dacă programele noastre de „gender” – șanse egale pentru mamele, surorile, soțiile sau fiicele noastre – nu ar fi trezit – într-o societate eminentamente masculină – în mintea și sufletul multor concetățeni îndoieli față de steroipurile moștenite din moși strămoși: „femeia nu e om”?

dacă nu ne-am fi ridicat vocea ori de cîte ori autoritățile – și vai, de cîte ori nu? – au încercat să ne deoace neatenția – o atenție încărcată cu povara eforturilor supraviețuirii zilnice – pentru a ne strecura în viață mere otrăvite sau bombe cu efect întîrziat?

dacă nu am fi ațintit ochii ageri ai drepturilor fundamentale ale omului asupra sutelor și miilor de sorți umane, contribuabili de rînd, loviți, înjurați, batjocoriți, nedreptățiți tocmai de slujbașii plătiți din taxele noastre?

Dacă, dacă, dacă...?

Rezultatele inora dintre sondajele ultimelor săptămîni ne înfioară. Cifrele lor par a ne spune că nici „clasa politică” românească, nici electoratul care o votează cu încăpăținare nu au ce căuta în saloanele imagineare ale Europei. Feudalismul întîrziat al plaiurilor mioritice vor arăta probabil deosebit de exotic în Europa anului nou 2007, data presupusei noastre integrări epocale. Poate că aceste saloane nici nu există decît în visurile și speranțele noastre. Dar poți oare să renunți la un vis numai pentru că realitatea are picioare de plumb? Și dacă poți, merită? Europa visurilor noastre de astăzi nu tot dintr-un vis de ieri s-a întrupat pentru a deveni poate o realitate de mîine? Fie și cu picioare de plumb?

CALENDAR * N A P T Á R

12-20 octombrie – *Observarea alegerilor prezidențiale în Azerbaidjan* la care LPE a participat cu 13 observatori.

13 octombrie – *Conferință de presă* cu teme: Poziția Ligii Pro Europa cu privire la modificările Constituției; Observațiile APADOR-CH cu privire la reținerea viceprimarului Fodor Imre.

23 octombrie – *Inaugurarea festivală a Colegiului Democrației*, ediția a X-a.

4 noiembrie – *Lansarea proiectului „Adoptă un stejar”* de către Asociația Sighișoara Durabilă. Din partea LPE a participat Kacsó Judit-Andrea.

6 noiembrie – *Dezbateri* cu privire la Raportul grupului de experți privind discriminarea rasială în România, organizat de LPE la București cu sprijinul și participarea Consiliului European.

7 noiembrie – *Comemorarea Kirstallnacht-ului*, organizat de Liga Pro Europa în colaborare cu Comunitatea Evreilor din Târgu-Mureș. „*Seară fără aplauze*”, experiment teatral organizat de Liga Pro Europa cu participarea actorilor: Mihaela Mihai și Botos Bálint, regia Liviu Topuzu.

13-15 noiembrie – Participarea Ligii Pro Europa la *Târgul Internațional de Carte* de la Târgu-Mureș.

15-16 noiembrie – *Sesiunea I. a Colegiului Democrației* la Sovata: Rolul societății civile în statul de drept. Prezentarea Ligii Pro Europa, curs susținut de Smaranda Enache; Organizațiile neguvernamentale și societatea civilă, curs susținut de Mircea Suhăreanu; Scrierea unui proiect, întocmirea cererilor de finanțare, atelier coordonat de Kovács Gyöngyvér.

19 noiembrie – *Conferință de presă* cu teme: Concluziile proiectului Politici pe bani publici; Cazuri flagrante de încălcare a drepturilor omului; Noi proiecte ale Centrului Intercultural. *Participarea* lui Haller István la emisiunea de radio „Km 0” de la Radio Târgu-Mureș, avînd ca subiect cazurile de încălcare a drepturilor omului înregistrate de LPE.

20 noiembrie – *Masă rotundă* cu privire la situația ecologică din municipiul Târgu-Mureș organizat de Asociația Pro Bicielo Urbo. Din partea LPE a participat Kacsó Judit-Andrea.

21 noiembrie – *Aniversarea* a opt decenii de viață a Domnului Prof. Dr. Paul Philippi, Președintele de onoare al Forumului Democrat German din România. Din partea LPE a participat Smaranda Enache și Szokoly Elek.

21-27 noiembrie – *Prima sesiune a Academiei Interculturale Transsylvania*, ediția a VI-a, desfășurată la Turnișor, Sibiu, avînd ca subiect: Comunitatea germană din Transilvania.

oktôber 12-20 – Az azerbajdzsán-i elnökválasztás megfigyelése melyen a PEL 13 megfigyelôvel vett részt.

oktôber 13 – *Sajtókonferencia*: a Pro Europa Liga álláspontja az alkotmány módosítással és a Román Helsinki Bizottság észrevételei Fodor Imre alpolgármester feltartóztatásával kapcsolatban.

oktôber 23 – A Demokrácia Kollégium X-ik kiadásának ünnepélyes megnyitôja.

november 4 – „*Fogadj örökbe egy tölgyfát*”, a Fenntartható Segesvár szervezet programjának megnyitôja. A PEL részérôl Kacsó Judit-Andrea vett részt.

november 6 – *A romániai faji megkülönböztetésérôl készült szakértôi jelentés megvitatása* Bukarestben a PEL szervezésében, az Európa Tanács támogatásával és részvételével.

november 7 – *Megemlékezés a „Kristallnacht-ról”* a PEL és a Marosvásárhelyi Zsidó Közösség szervezésében. „*Est taps nélkül*”, kísérleti színházi előadás a PEL szervezésében, Mihaela Mihai és Botos Bálint színinövendékek előadásában. Rendezte: Liviu Topuzu.

november 13-15 – A Pro Europa Liga részvétele a marosvásárhelyi *Nemzetközi Könyvvásáron*.

november 15-16 – *A Demokrácia Kollégiumának első ülészaka* Szovátán: A civil társadalom szerepe a jogállamban. A Pro Europa Liga bemutatása - Smaranda Enache előadása, Nemkormányzati szervezetek és civil társadalom - Mircea Suhăreanu előadása, Pályázat-írás, a támogatási kérvények kitöltése, műhelygyakorlat Kovács Gyöngyvér irányításával.

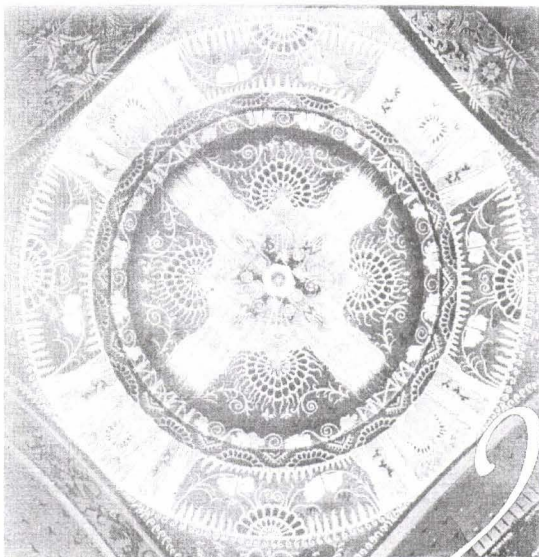
november 19 – *Sajtókonferencia*: A Politika közpénzen program tanulságai, Súlyos emberjogi sérelmek, az Interkulturális Központ új programjai. Haller István részt vett a marosvásárhelyi Rádió „Km 0” című műsorában, az emberi jogok megsértése témáról.

november 20 – *Kerekasztal* Marosvásárhely ökológiai állapotával kapcsolatosan a Pro Bicielo Urbo szervezésében. A PEL részérôl Kacsó Judit-Andrea vett részt.

november 21 – Prof. Dr. Paul Philippi, a Romániai Német Demokrata Fórum tiszteletbeli elnökének 80. születésnapja alkalmából rendezett *ünnepség* Szebenben. A PEL részérôl Smaranda Enache és Szokoly Elek vett részt.

november 21-27 – A VI. *Transsylvania Interkulturális Akadémia első szessziója*, Kistorony, Szeben: Az erdélyi német közösség.

Palatul Culturii, Târgu-Mureș, ornament
Kulturpalast, Marosvásárhely, disznós
Kulturpalast, Neumarkt am Mieresch, Ornament

Crăciun Fericit și La Mulți Ani!

Kellemes Karácsonyi Ünnepeket
és Boldog Új Évet!

Fröhliche Weihnachten
und Ein Glückliches Neues Jahr!

Merry Christmas and a Happy New Year!

Joyeux Noël et Bonne Année Nouvelle!

2004

Liga PRO EUROPA Liga

Problemele care ne unesc

Credința. Paradoxul tuturor acestor probleme care ne unesc e că sînt și cele care ne despart. Fiecare dintre ele e ambivalentă, are latura sa constructivă și latura sa disonantă, de nu de-a dreptul distructivă.

Ne unește, de pildă, credința, dar ne separă confesiunea, adică o interpretare.

Avem aceeași rădăcină, dar am crescut în mod diferit, la lumina acestei interpretări.

Și această diferență, la rîndul ei, își are partea pozitivă și partea negativă. Pe de o parte, ea contribuie la bogăția spirituală a Europei; pe de altă parte, poate contribui – și adesea o și face – la tensiuni.

După cum se vede, Dumnezeu ne-a lăsat spațiu pentru liberul nostru arbitru, pentru libertatea noastră de opțiune și în acest domeniu. Conflictualitatea spirituală nu e o noutate pentru Europa, dar într-un fel sau altul s-a ajuns la dialog și convivență.

Dialogul, colaborarea, ori baremi toleranța față de altă confesiune nu lipsesc nici din Estul Europei. Dar nu lipsesc de aici nici tensiunile, neîncrederea, contrastele. Peisajul eclesial/religios al Estului e mult mai pestrîț decît cel al Vestului. Aproape nu există țară care să nu fie, din acest punct de vedere, multicoloră. Pretutindeni există o religie dominantă, adesea în cifre zdrobitoare, dar există și minorități. Minorități religioase ce pot fi, în același timp, și minorități etnice. În aceste cazuri se întîmplă adesea ca ele să fie percepute ca „străini”, să se izbească de cîte-un val de resentiment ori să fie tratate cu o certă, continuă, chiar dacă domesticită – xenofobie. Și mai grav se prezintă cazul atunci cînd e vorba de minorități religioase care aparțin etnic aceleiași națiuni. În aceste situații avem de-a face cu acuze de trădare, de fragmentare a unității naționale. Conceptul de monoconfesionalism continuă să fie activ în țările noastre, chiar dacă retorica s-a modernizat și s-a adaptat exigențelor de ecumenism. Straniu poate părea doar faptul că argumentul în favoarea monolitismului confesional vine din Occident, unde, într-adevăr, există națiuni compacte, din punct de vedere confesional vorbind. Națiune = religie/confesiune e un concept încă viu, care, desigur, nu coincide cu realitățile naționale. În unele țări din Est, de pildă, Biserica catolică de rit bizantin a contribuit în grad semnificativ la nașterea – și la renașterea – respectivelor națiuni, iar în aceste cazuri acuzele de „trădare” sînt simțite, în nedreptatea lor, în mod realmente dramatic. Fenomenul culpabilizării continuă și azi și el se adaugă faptului că, în postcomunism, bisericile catolice bizantine continuă să aibă dificultăți în reînstăpînirea asupra propriului patrimoniu. Era, de pildă, cu adevărat frumos tabloul înfățișat de centrul orașelor din Transilvania, în perioada interbelică: o catedrală ortodoxă de o parte a pieței centrale, o catedrală romano-catolică de cealaltă parte, o catedrală greco-catolică pe altă latură și o catedrală reformată care închidea un patruleter de biserici. Astăzi

acest tablou e rareori atît de colorat. Dumnezeu e unul, așa cum o știu bine toți credincioșii, bisericile, în schimb – sînt atîtea! Acestea din urmă trebuie să fie căi care să ne ducă în același port. Așa cum am ajuns noi aici, la Sarajevo, nu fără efort și pe cele mai diferite drumuri. Firește că dacă cineva ar vrea să ne spună că am greșit drumul ar trebui, mai întîi, să ne demonstreze că n-am ajuns la Sarajevo.

Ne unește și ne separă în același timp nu numai apartenența noastră la o identitate confesională sau alta, dar și modul nostru de a ne trăi, concret și cotidian, credința. Un bun prieten de-al meu mergea adesea într-un bar care-i era aproape de casă: pentru a bea o cafea, o bere, pentru a-și cumpăra țigări. Fleacuri, ca sumă cheltuită. Dar în mod regulat era „ciupit” de cîteva bănuți. Continuă să meargă, pînă la urmă – de curiozitate, numai pentru a vedea pînă unde se va întinde această atitudine, acest obicei al micii ciupeli. Între timp aproape că au ajuns prieteni, el și barmănița: se cunoșteau deja de atîta vreme, ar fi putut să se întrebe, firesc, despre copii etc. Dar mica „ciupeala” nu depindea nici de istoria acestei apropieri. Prietenul meu a renunțat, văzînd cît de încurabil e acest obicei. Însă într-o zi a întîlnit-o pe doamna de la bar în biserică și a rămas uluit de feroarea ei, de evlavia și de mătăniile făcute în fața tuturor icoanelor. A presupus că, între timp, s-o fi schimbat ceva, că femeia s-a „convertit”. Și merse la bar cu toată încreerea. Însă aici nu se schimbase nimic: obiceiurile femeii erau aceleași, il ciupea cu aceeași dezinvoltură. Explicația acestei incoerențe de comportament era, de fapt, simplă: biserica era de cealaltă parte a străzii. Nu în viața cotidiană a femeii, care curgea liniștită de cealaltă parte. Tocmai această schizofrenie a vieții religioase e cea care caracterizează și viața socială, unde corupția se revarsă. Dumnezeu stă, de fapt, închis în biserici, poruncile sale nu incid asupra vieții. E un Dumnezeu de duminică, festiv, care dă bine la televizor în compania politicianilor. Iar față cu această atitudine aproape generalizată, separațiile confesionale se reunesc în speranța că Dumnezeu se va întoarce și în cotidian.

2. *Cultura.* Cultura română e, de obicei, definită ca un pod între Orient și Occident. Asta se-ntîmplă și e valabil probabil și pentru alte culturi din Est (din Balcani îndeosebi), chiar dacă în grad și maniere diverse. Dar rămîne un fapt că România s-a modernizat – politic, social și cultural – sub influența Occidentului. Din secolul XVIII ea se dezvoltă în acest proiect occidentalizant. Toate mișcărilor politice și culturale ale Europei au avut un ecou semnificativ în cultura română. Și au fost adesea determinante. Istoria României aproape că s-a sintonizat cu aceea a Europei. Dar asta nu înseamnă că nu se simt, chiar și azi, influențele orientale. Din acest amestec de elemente occidentale și orientale România își construiește diferența. Ea investește către Orient, ca diferențial de identitate, ceea ce a luat de la Occident și către Occident, ceea ce a luat de la Orient. E o dialectică a identității normală și, totodată, vivace. Românii se consideră

europeni, dar diferențele se simt, uneori chiar foarte puternic: pot fi percepute în obiceiuri, în mentalitate, în atitudinile sociale. Pe la începutul secolului trecut, de pildă, Raymond Poincaré, viitorul președinte al Franței, dar pe-atunci simplu avocat venit la București pentru un proces, a înțeles repede aceste diferențe și ne-a lăsat moștenire o expresie celebră, care și azi le definește cu acuratețe: “nous sommes ici aux portes de l’Orient, où tout est prise à la légère”. În ușor, cu superficialitate sînt luate și azi chiar și problemele cele mai grave. E un bine, măcar dintr-o perspectivă, întrucît relevă simțul umorului; dar, pe de altă parte, nu e bine pentru sentimentul angajării. Adesea, din pricina acestei frivolități, există un divorț între cuvinte și fapte, între discurs și act. Entuziasm de cuvinte și scepticism al faptelor – și aici se simte o prăpastie accentuată. Problema e dacă Dumnezeu stă de partea vorbelor sau de partea faptelor. Nu e nici o diferență, îmi poate spune oricine. Nu, firește, pentru El. Dumnezeu zice ... și e deja făcut. Dar snoava pe care v-am povestit-o mai înainte ne arată că El stă mai degrabă de partea vorbelor și că nu se amestecă în comportamentul cotidian.

Cultura e istorie și proiect. Nu e mai importantă și mai determinantă una decît celălalt. Proiectul cultural al Estului e și el ambivalent: recuperarea identității, a rădăcinilor și a diferențelor, pe de o parte, sintonizarea cu Occidentul, pe de alta. Aceste tendințe sînt asemeni a două vase comunicante. Numai că, azi, odată cu globalizarea, care e și culturală, prima tendință devine tot mai problematică și mai dramatică. Există un strat al culturii care se conformează trendului uniformizator, monotoniei culturale globale (cultura media, cultura de consum etc.) și există straturi care năzuiesc la diferență: de o parte, cultura “turistică”, care vrea să valorizeze tradițiile locului, de altă parte, așa-zisa cultură de “elită”, care vizează întotdeauna originalitatea.

Dar și aici ceea ce ne unește e mai degrabă ceea ce ne separă, ceea ce ne diferențiază: nu aît unica peste tot cultură media e cea care ne adună, cît curiozitatea pentru diferențe, valoarea diferențelor.

3. *Istoria*. Pentru țările din Est istoria e asemeni unui pendul. O mișcare ne unește cu istoria întregii Europe, următoarea ne separă și ne îndepărtează de această istorie. Penultima mișcare a acestui pendul al istoriei, care a fost, pentru noi, comunismul, ne-a despărțit de Europa. Ultima ne duce – sperăm toți și că pe toți – în Europa. Iar apoi istoria Europei va deveni cu adevărat o singură istorie, o istorie unică.

Însă în Est istoria recentă a lăsat grave traume. Noi le putem vedea, pe cele mai dramatice, chiar pe fereastră: Sarajevo e martorul acuzator al acestor traume. Dar dincolo de aceste spasme trăite de fosta Jugoslavie istoria se exprimă și printr-o prăpastie economică, politică, de mentalitate care trebuie umplută degrabă. Satul meu a fost adoptat, în timpul comunismului, de un sat belgian, în cadrul Operațiunii „Satele românești”, cînd s-a răspîndit știrea că Ceaușescu voia să distrugă toate satele mici. Belgianii au venit cu ajutoare umanitare îndată ce-au auzit de căderea regimului.

Era iarnă, România nu avea șoselele puse la punct iar satul meu nici măcar nu avea – și nu are nici azi – o șosea. E greu să ajungi în el chiar și vara și știind drumul. Dar bravi belgienii au ajuns totuși. Au adus cu ei, pentru a le arăta consătenilor mei cum e satul lor, și un album fotografic, o scurtă istorie în imagini. Am văzut acest album, care cuprindea și cîteva fotografii mai vechi, dintre cele două războaie. Nu era diferență, atunci, între satul meu și satul lor. Erau aceleași haine (de sîrbătoare, pentru că erau “fotografii de duminică”), aceleași cizme bărbătești, aceeași cămașă albă, aceeași vestă neagră, de lînă, și aceeași pălărie de paie. Nici femeile nu se îmbrăcau foarte diferit, deși în alte culori. Gospodăria era aproape identică: într-o parte casa, în partea opusă – grajdul. În același loc erau plasate cotețele pentru găini și cel pentru porci. Pînă și gunoiul era pus în același loc și clădit în același fel. Iar drumurile erau ca ale noastre, impracticabile pe ploaie, depinzînd de voia Domnului. Se poate spune că atunci era o unică Europă (cel puțin cea rurală). Acum însă sînt, în mod drastic, două: satul meu a rămas aproape unde era, pe cînd satul belgian – îl cunoașteți toți, pentru că e pretutindeni în Europa occidentală. În România el poate trece drept stațiune de vacanță. Dacă există cîte-un stup, ici-colo, e numai din snobism, pentru decor. Dar nu există rău fără bine. Dacă cineva vrea să redescopere viața campestră în autenticitatea și antichitatea sa, ar trebui să vină în satul meu, nu să meargă în cel belgian. Asta dacă vrea să se întoarcă în istorie. Pentru că istoria ca diferență se vede, concret, acolo.

4. *Speranța*. E, poate, singura care nu e duplicitară, duală.

Dar în Est speranța e trăită înainte de orice ca speranță economică. Pentru o astfel de speranță trebuie să aștepti, e nevoie de răbdare. Dar ce răbdare pot avea acești oameni care au trăit o viață întreagă în sărăcie? Ei au dreptul la grabă, pentru că trebuie să recupereze o viață de frustrări. Unii se pot îmbogăți și acasă, dar nu toți. Și atunci nu rămîne decît soluția Europei bogate, de unde să ne facem rost de bani, prin muncă ori prin alte mijloace, neapărat legale. E normal ca, în acest caz, speranța noastră să se întîlnească cu precauțiile Vestului.

Și atunci, în acest sens, și speranța se arată problematică. 60% dintre tinerii României vor să plece, măcar pentru o vreme. Asta înseamnă că speranța e în altă parte, nu acasă. Aceasta e fața dură a speranței: disperarea.

De aceea proiectul Europei unite excită atîta: pentru că e o fantasmă a bogăției. Și mai e – și aceasta e adevărat – o speranță de dreptate, o speranță a regulilor care să guverneze viața socială. Corupția, de fapt, va fi oprită numai cînd regulile de conviețuire democratică vor fi impuse. Iar experiența noastră ne spune că aceasta nu se va întîmpla atîta timp cît regulile vor fi făcute și aplicate de “ai noștri” – de noi.

Dar nu e această speranță o adevărată, insolubilă, disperare?

Paul Philippi la opt decenii de viață

La 21 noiembrie la Bischofshaus din Sibiu a fost sărbătorit profesorul D.Dr. Paul Philippi, președintele de onoare al Forumului Democrat German din România, membru de onoare al Ligii Pro Europa, cu ocazia împlinirii vârstei de 80 de ani. Cu acest prilej Smaranda Enache, copreședinta Ligii Pro Europa, a rostit alocuțiunea festivă care urmează.

Este o deosebită onoare pentru noi să participăm la aniversarea împlinirii a opt decenii de viață ale Domnului Prof. Dr. Paul Philippi și să aducem, în numele Consiliului și membrilor Ligii Pro Europa omagiul nostru colectiv unei personalități publice de prim rang, care este și membru de onoare al Ligii Pro Europa.

Împlinirea unei vârste, în acest caz venerabile, este prilej de discursuri și retrospective. Vă rog să-mi permiteți să nu ies din acest tipar și să vă rețin atenția cu acele dimensiuni ale personalității sărbătoritului care ne-au impresionat și – de ce nu am recunoaște-o acum, aici –, ne-au marcat evoluția în acest un deceniu și mai bine de la prăbușirea comunismului.

Am avut onoarea de a-l întâlni pe domnul Philippi și de a colabora cu domnia sa în repetate rânduri, în cadrul unor conferințe, simpozioane și manifestări științifice de ținută care au contribuit în mod hotărâtor la transformarea, chiar dacă neîncheiată încă, a României dintr-un stat totalitar într-unul cu o democrație în curs de consolidare. Domnul Paul Philippi, slujind comunitatea germană ca președinte al Forumului Democrat German, a fost în centrul momentelor cruciale ale ultimelor două decenii. În primul rând, numele său se leagă de asigurarea supraviețuirii comunității săsești, în patria sa istorică, Transilvania, în al doilea rând, de problematica mai largă a protecției minorităților, iar în al treilea rând, dar nu mai puțin important, de renașterea transilvanismului.

În lucrările sale, de o acuratețe științifică remarcabilă, domnul Philippi a rememorat istoria comunității săsești, a Universitas-ului și Ecclesiei Theutonicorum Ultransilvanorum, evocând fundamentele împletirii istoriei sașilor cu aceea a bisericii lor, pînă la exodul dureros început după deportările în URSS, continuat în perioada dictaturii național-comuniste din România și pecetluit în anii din urmă, ai acestei incerte, lungi și contradictorii tranziții care durează, iată, de peste treisprezece ani. Învîingînd tragismul istoric al acestei soarte a poporului său, domnul Philippi a dat, prin revenirea sa în Transilvania, un exemplu pe care sperăm că îl vor urma și alții. Fortărea plecării sașilor din Transilvania a fost parte a unui amplu proces de omogenizare și a condus la pierderea caracterului central-european al acestei provincii. Doar integrarea europeană, cît mai rapidă și mai profundă ne dă speranța opririi acestui curs istoric nefericit.

Domnul Paul Philippi este una din personalitățile care au influențat cel mai profund și mai pozitiv gîndirea despre minorități din această țară. Un spirit al convergențelor transilvane, domnul profesor a asociat sensibilității sale, provenind din istoria familiei și a devenirii sale, un capital extrem de rar, acela al toleranței trăite, al toleranței practicate, al ecumenismului activ și al respectului

pentru alteritate, care constituie însăși natura sa. Fără capacitatea sa de a asculta – “audietur et altera pars” –, fără echilibrul și răbdarea sa constructivă, domnul Philippi nu ar fi putut juca rolul de moderator al relațiilor interetnice din România. Cu tact și înțelepciune, fără abandonarea principiilor și fără compromisuri, domnul Philippi a desfășurat o amplă și discretă operă de diplomatie, apropiind pozițiile românilor și maghiarilor din Transilvania, aflați adesea pe linii antagonice, dominate de viziunea naționalismului romantic, a statului național ca valoare supremă. Domnul Philippi a contribuit în acest mod la aplanarea unor crize care puteau să ne arunce în ostilități fără întoarcere, în ură și violență. Patriotismul local, valoare practică constant de comunitatea săsească, a cîștigat în anii din urmă, grație și domniei sale, susținere și în celelalte comunități, ca un mijloc de contracarare a tendințelor etnice divergente și de transformare a Transilvaniei într-un teren de confruntare.

Chiar și numai aceste merite ar fi suficiente pentru a umple de conținut un *laudatio*, îmi voi permite totuși să adaug o notă personală, mărturisindu-i domnului Philippi și Dumneavoastră, întregii audiențe, aspectul care m-a impresionat și m-a marcat personal cel mai profund: gîndirea domnului Philippi în ceea ce numim îndeobște „chestiunea transilvană”. Cu o forță conceptuală remarcabilă, domnul Philippi a fost un adevărat mentor al discursului public despre regionalizare, federalism și transilvanism. Articolele sale, publicate în revista „Alteră”, ca și numeroasele sale luări de cuvînt, referate, prelegeri ținute în fața unor auditorii numeroase și competente, au constituit pentru cei mai mulți dintre noi mai întîi o surpriză de proporții, fiindcă viziunea domniei sale asupra istoriei era complet novatoare, mai apoi o nesecată sursă de inspirație și iluminare.

Grație domnului Philippi, conceptelor puse în circulație de domnia sa, generația mea, a noastră, atît de izolată de civilizația occidentală și cu o identitate atît de devastată de îndoctrinarea comunistă, a avut revelația redescoperirii Transilvaniei și legăturilor robuste care făcuseră din ea o provincie a Europei, prin forma sa federativă de construire, bazată pe principii scumpe noua și azi, ca libertatea, subsidiaritatea, autonomia, solidaritatea și responsabilitatea. Domnul Philippi a fost acel diagnostician precis care a prezis și a fundamentat adevărul, incomod poate pentru unii, că rădăcinile disfuncționalității statului român sînt de căutat mai degrabă în structura sa rigidă, centralistă și greoaie, decît în tarele sale economice, oricît de evidente.

Am avut, grație mentoratului domnului Philippi, revelația esenței reformei prin care trebuie să treacă societatea noastră pentru a fi mai justă, mai prosperă, mai armonioasă și mai stabilă.

Din intervențiile publice ale domnului Philippi ideile și-au luat zborul spre paginile revistelor, între ele „Altera”, generând mai apoi polemicele cordiale ale transilvaniștilor de la „Provincia”, în fine, întreaga dezbatere a publică din România privind regiunile și provinciile istorice. Am fost martorii redeșteptării Transilvaniei, în mod paradoxal, nu atât printre sași, maghiari sau evrei ori alte comunități, ci chiar în sînul majorității românești, trezirea nostalgiei unei Transilvanii ideale, clădită pe spirit comunitar și libertate individuală, cu o polifonie religioasă și lingvistică nu mai prejos decît a altor societăți europene, cu spirit intercultural, dar și de autonomie, edificată pe virtuțile respectului alterității și bunăvoinței constructive față de celălalt.

Par cuvinte prețioase, dar doresc să accentuez – și mă bucur că am acest prilej public – și să omagiez rolul de mentor și opera de revelație a domnului Philippi, o contribuție fără egal care, sperăm cu toții, va conduce, în cele din urmă, în ciuda poticnelilor, a refei voințe și a ignoranței, la acele procese care vor reda Transilvaniei demnitatea și individualitatea sa, iar României în întregul său un echilibru durabil, bazat nu pe forța dictatului centralist, ci pe relații empatice, contractuale și de

egalitate între persoane, comunități de limbă, religie și cultură, cultivate între provinciile sale istorice.

Nu m-aș simți împăcată dacă nu aș adăuga că această mare operă reformatoare, domnul Philippi a îndeplinit-o cu tact, respect pentru sensibilitățile și temerile celuilalt, cu bunăvoință senină și chiar cu umor jovial. Așa se face că deși are unul din discursurile publice cele mai incisive și mai non-conformiste, domnul Philippi și-a atras respect și simpatie chiar și din partea adversarilor. Iată încă o lecție de viață pe care este bine să o prețuim oricînd încercăm să se apropie de domeniul sensibil al coexistenței omenesci într-un spațiu multietnic, multilingvistic și multireligios.

Cu aceste cîteva considerații finale, departe de a fi reușit să omagiem întreaga activitate a domnului Philippi, noi, cei trei reprezentanți ai Ligii Pro Europa prezenți la această aniversare, Fodor Imre, viceprimarul Târgu-Mureșului, Szokoly Elek, directorul Centrului Intercultural și subsemnata, îi urăm putere de muncă în continuare, sănătate și împliniri alături de familia sa, de comunitatea sașilor și de toți cei pe care i-a mentorat și i-a luminat în acești ani tulburi de întrebări chinuitoare și răspunsuri superficiale.

**Herzlichen Glückwunsch zum Geburtstag! Hoch soll Er leben!
La mulți ani! Boldog születésnapot! Ad multos annos!**

La 24 noiembrie profesorului D.Dr. Paul Philippi i s-a decernat Ordinul Serviciul Credincios cu ocazia împlinirii vârstei de 80 de ani de către președintele României Ion Iliescu. Publicăm mai jos alocuțiunea rostită cu acest prilej de către distinsul sârbătorit.

Domnule Președinte,

Cu respect și recunoștință primesc distincția care mi-ați înmănat-o în calitatea dumneavoastră ca cel mai înalt demnitar al statului nostru, România. Noi sașii și șvabii nu suntem răsfațați cu asemenea distincții, dar nici foarte râvnitori să le primim. Decorațiile nu sunt un element al propriei noastre tradiții: Ele au fost inventate de către configurații politice care au depășit proporțiile autoînțelegerii sobre a comunităților noastre săsești și șvă-bești – configurații ca de exemplu împărăția habsburgică, regatul național maghiar sau, după Marea Unire, statul național România. În cadrul acestor state mai mari decorațiile au fost decernate conform intereselor mai largi, printre care cele ale minorităților naționale nu erau prevalente. În cadrul mai restrâns al autoadministrației săsești nu existau decorații. Michael Weiss, judele Brașovului, era, după câte știu, singurul sas care a fost decorat de comunitatea sa săsească. Lui, care ca ultimul apărător a libertății transilvane a căzut în luptă în 1612 împotriva principelui tiran Gabriel Bathory, lui i s-a dedicat post mortem, o medalie cu textul laco-nic: *Praestitit quae patriae debuit.* – Atât. A îndeplinit ceea ce a fost dator patriei.

În acest sens, dar într-o proporție infinit mai redusă, am înțeles și serviciile pe care am încercat să le aduc în cadrul și în folosul statului ca un patriot transilvan al României.

Țin să subliniez ambele elemente ale acestui patriotism: Patriotismul transilvan săsesc vrea să servească România în integritatea ei. Dar el vrea să facă acest lucru într-un spirit explicit transilvan. Astăzi, în preajma Zilei Naționale, îmi permit să ne reamintesc, că noi Ardelenii am fost cei, care în 1918 au declarat Unirea cu România de dincolo de Carpați –

românii ardeleni în ziua de 1 decembrie la Alba Iulia, iar sașii în ziua de 8 ianuarie la Mediaș, cei din urmă bazându-se pe declarația vecinilor lor români. Și permiteți-mi să adaug foarte franc că nu sunt sigur, dacă și românii de dincolo de Carpați s-au unit între timp și din partea lor cu întreaga Transilvanie. „Istoria Românilor”, așa cum ea este intitulată și tratată în manualele școlilor noastre, încă nu tratează toată istoria Transilvaniei ca parte integrantă a statului nostru „național unitar” de astăzi. Cred că avem încă de adăugat câteva elemente transilvane la concepția României de azi și la viziunea celei de mâine – în folosul rangului european al țării – referindu-ne, nu în ultimul rând, la primul punct al declarației, pe care dumneavoastră, domnule președinte, ați proclamat-o în seara de 22 decembrie 1989, punctând caracterul pluralist al democrației pe care vrem să-o reconstruim în România postrevoluționară.

Cel mai vechi strămoș al meu pe care frații mei mai mari l-au decoperit în documentele arhi-velor brașovene, este acel Haneș Benkner, căruia i s-a adresat acea scrisoare a lui Neacșu „ot Dlagopole” (din Câmpulungul Muscel), scrisoarea din 1521 care până astăzi constituie cel mai vechi document scris în limba română. Această cea mai veche mărturie a limbii române este deci un document al conviețuirii culturale și a conlucrării politice între români și sași, sașii reprezentând în acest caz Transilvania ca atare și pe toți cetățenii români de naționalitate germană. În spiritul acestei conviețuirii culturale și acestei conlucrări politice, în spiritul acestei integrități a României, intenționate nu în ultimul rând și prin Declarația din Alba Iulia, mă consider decorat și îndatorat ca strănepot al aceluia jude al Brașovului meu natal.

Kadiș de început de noiembrie

Întrebat în urmă cu câțiva ani dacă astăzi îi mai este teamă, vicepreședintele Comunității Evreiești din Târgu-Mureș a răspuns cu o sinceritate dureroasă „*Dacă cade o frunză din copac în spatele meu, atunci începe să îmi fie teamă...*”

„*Cu toții sîntem victime posibile, călăi posibili, martori-spectatori posibili*” (Bauer) și asta ne face datori să conștientizăm că primul pas în a nu se repeta o tragedie este ca ea să fie cunoscută. Negarea Holocaustului, negativismul deflector, negarea selectivă, trivializarea prin comparație sînt tot atîtea căi de a face neînțeleasă sau greu înțeleasă tragedia celorlalți. Și asta ar fi doar începutul unui nou „*first they came for the jews...*”

Fără a avea pretenția unui *irvim*, Centrul Intercultural s-a alăturat în 1999 celor peste 500 de organizații reunite în UNITED care comemorează an de an evenimentele cunoscute sub denumirea de Kristallnacht. Și pentru că „*Dumnezeu l-a creat pe Adam singur, pentru a ne învăța că acel ce salvează o singură faptură omenească salvează întreaga lume, iar cel ce participă la moartea unei singure ființe participă la moartea întregii lumi*” (Talmud, Sanhedrin 4,5) în fiecare an 200 de elevi de la patru licee târgumureșene rostesc alături de Comunitatea evreiască un kadiș în fiecare 9 noiembrie.

Relatarea istorică rece se împletește cu mărturia unui supraviețuitor al lagărelor de deportare iar înțelegerea profundă se întregeste prin citirea listelor cu elevii Școlii Evreiești care nu s-au mai întors niciodată în băncile pe care au fost nevoiți să le părăsească. Și mai este dăruirea cu care doi tineri actori întrupează într-o *Seară fără aplauze* trăirile Annei Frank și a lui Kertész Imre. Este între altele, o încercare timidă de a prinde, înainte de sol, frunza ce și-a luat zborul.

Este dificil, poate, să recunoști că istoria ta ascunde și pagini intens de negre pe lângă capitoarele de eroism fie el și contestat. Și este mult mai ușor să cauți vinovații în alte părți: vecinii, timpurile, istoria, marginalii. Pare azi mai ușor de construit Monumentul Holocaustului la Târgu-Mureș (aflat atunci sub administrație maghiară) decît la Iași sau București. E mai la îndemînă să comemorezi victimele Holocaustului din Ardeal decît să demolezi statuile lui Antonescu. Este mai ușor dar cu siguranță nu este mai bine. Este în esență un rău. Căci cum simplificase Hillel „*Ce ție nu-ți place altuia nu-i face: iată esențialul. Restul nu e decît comentariu*”.

Este noiembrie și frunzele au început să zboare. Și la Târgu-Mureș, și la Iași, și la București. Se gîndește cineva că unora le este teamă atunci cînd ele ating solul?

Laura Ardelean

UN SCURT ISTORIC AL POGROMULUI DIN 9 NOIEMBRIE 1938 – KRISTALLNACHT

După ce naziștii au preluat puterea în Germania, în 1933, evreii au devenit subiectul unor legi severe. Fiind forțați să-și cedeze afacerile „arienilor”, lor li s-a interzis menținerea contactelor extracomunitare, avînd permisiunea de a-și face cumpărăturile doar în magazinele evreiești, de a frecventa numai școlile comunitare etc. Această legislație a fost acompaniată însă de o violență mult mai organizată, desfășurată pe stradă și în orice loc public sau privat, în văzul populației și al autorităților. Pînă la 9 noiembrie 1938, aceste atacuri păreau neplanificate și rămîneau nesancționate de autorități. La 6 noiembrie 1938, un tînăr evreu din Paris pe nume Herschel Grynszpan, a primit o carte poștală din partea tatălui său Zindel, care fusese deportat la frontiera cu Polonia, împreună cu alți 18.000 de germani, la data de 27 octombrie. Cartea poștală descria condițiile teribile în care trăiau deportații. Grynszpan a fost atît de afectat de ceea ce a citit, încît s-a dus la Ambasada Germaniei din Paris și l-a împușcat pe primul oficial care i-a ieșit în cale, unul din diplomații asistenți. În urma rănilor provocate, acesta a murit la 8 noiembrie iar vestea morții sale a ajuns în Germania cu o zi mai tîrziu. Naziștii și Hitler au denunțat asasinatul ca parte a conspirației mondiale evreiești împotriva germanilor. Început în Berlin la 9 noiembrie 1938, pogromul a fost organizat de trupele de intervenție rapidă ale lui Hitler. În toată țara au fost incendiate peste 200 de sinagogi, magazinelor evreiești le-au fost zdrobite geamurile (ceea ce a dat și numele de Kristallnacht – noaptea geamurilor sparte), mulți evrei au fost agresați fizic, peste 7000 de oameni de afaceri evrei au fost atacați, cărțile religioase ale comunității evreiești au fost arse în public, 91 de evrei au fost uciși, iar peste 30.000 arestați și trimiși în lagăre de concentrare. Violența a durat 24 de ore.

În data de 7 noiembrie 2003 Liga PRO EUROPA în colaborare cu Comunitatea Evreilor a organizat comemorarea evenimentelor cunoscute sub denumirea de Kristallnacht după următorul program:

Ora 10.00: la Sinagogă — comemorare cu participarea doamnei Smaranda Enache, copreședinta LPE și a domnilor Ausch Sándor, vicepreședinte Comunitatea Evreiască și Grün László supraviețuitor al lagărelor de deportare

Ora 11.00: la Școala Generală nr. 4 (fosta Școală Evreiască) — comemorarea elevilor evrei deportați în lagărele de exterminare

Ora 17.00 la Teatrul Ariel: *Seară fără aplauze*. Experiment teatral pe baza textelor Annei Frank și a lui Kertész Imre în interpretarea actorilor Mihaela Mihai și Botos Bálint. Regia: Liviu Topuzu.

În luna noiembrie a anului 2003, România s-a „îmbogățit cu douăzeci de academicieni fără chip de „dinozauri”

Între 21-27 noiembrie la Academia Evanghelică Transilvania din Sibiu, Centrul Intercultural al Ligii PRO EUROPA a organizat prima sesiune al celei de-a VI-a ediții a Academiei Interculturale Transsylvania, avînd ca subiect de discuție comunitatea germană din Transilvania.

În România există două academii. Una, și cea mai faimoasă după trecutul impozant și penibilele scandaluri din controversatul prezent, este Academia Română. Cealaltă, ajunsă la a șasea ediție, e poate prea tânără, prea idealistă și prea puțin supusă greșelii. Este Academia Interculturală Transsylvania. Așadar, vorbim astăzi de două instituții care au aceleași scopuri: încununarea excelenței și recunoașterea valorii. Dar lumile acestor două academii sunt diferite. Prima, așa cum arătam mai sus, primește laudele manualelor de istorie, se identifică cu personalitatea, cu celebritatea, cu creația. Totul se sfârșește brusc în primii ani ai comunismului, când instituția care ar fi trebuit să marcheze instinctul cultural al României este distrusă. I se aduc ofense, îi este terfelită imaginea, îi sunt atinse valorile. Într-o baie de incompetență și nulitate, totul e macabru renovat, redistribuit, deșănțat reasezat. Dar vraja blestemului nu s-a destrămat încă: după cinci decenii de fantezii naționaliste și degenerări lugubre, Academia Română e tot desculță, ponegriță, cu hainele rupte și fără strălucire. Se complăce în mizerie, în rușine, iar părinții ei de astăzi au șters din vocabular cuvintele: demnitate, onoare, excelență.

Cursanții Academiei Interculturale Transsylvania nu sunt „dinozauri”, nu-i vedeți la televizor, n-au fost membri P.C.R., nu se plimbă pe banii statului, n-au pașapoarte diplomatice și n-au fost decorați de președintele țării. N-au confundat vreodată xerox-ul cu biroul și nu poartă cravată și costum. Nu, nimic din toate acestea nu aparțin instinctiv noilor academicieni. Sunt tineri (sub 30 de ani), vorbesc despre Europa, despre interculturalitate, iar spiritul de intoleranță și agresivitate le e aproape străin. Nu duc discursuri naționaliste, nu fac propagandă pentru vreun partid (deși unii dintre ei evoluează în formațiuni politice de avergură) și nu se erijează în filosofi ai modernității târzii. I-am cunoscut pe toți și toți m-au impresionat. Este extraordinar să observi cum douăzeci de tineri care provin din regiuni istorice diferite, care sunt de etnii sau confesiuni diferite reușesc să conviețuiască, să corespundă unor principii morale, să pună întrebări și să se regăsească în răspunsurile colegilor lor. Semnificația coexistenței lor în aceleași tipare educaționale este una extrem de simplă: năzuințele și visele lor îndrăznețe au reîntregat firesc, cu perspicacitate și sinceritate, termenii uitați: demnitate, onoare, excelență.

Prin douăzeci de fețe noi – cursanții Academiei Interculturale Transsylvania – am redescoperit spiritul uitat, prăfuit și decimat al unei instituții de talie europeană. Toți tinerii participanți la această Academie au înțeles din primul moment că scopul

primordial nu este parcurgerea cu prisosință a unui număr cât mai mare de cursuri, seminarii sau dezbateri, ci inițierea unui contact cu *ceilalți*. Ce s-a întâmplat în cadrul primei sesiuni, la Sibiu, între 21 și 27 noiembrie 2003? Tinerii academicieni au încercat să înțeleagă o comunitate, să-i descopere tradițiile și valorile, să cuprindă aspecte variate ale lumii germanilor din România. Au privit o comunitate ca pe o parte dintr-un exercițiu vast și profund, complex și contrastant. Niciunde altundeva decât în cetatea Sibiului n-ar fi putut asimila mai bine conceptul de interculturalitate: un spațiu profund care pierde elemente culturale și câștigă altele. Pe mulți dintre prietenii i-am auzit exprimându-și regretul că timpul e prea scurt, că discuțiile extrem de interesante și utile par a fi generatoare de alte întrebări/răspunsuri și, în consecință, ar dori să poată continua acest dialog. Dar acești academicieni știu să se și distreze, și nu oricum. Au dovedit-o la Sibiu în nopțile lungi, pline de muzică bună, de râsete și de poftă de viață. Momente deosebite au făcut să se regăsească sub semnul aceleași vârste discursuri și fantezii ale unor copii, adulți și bătrâni, totodată.

Între cele două academii despre care vorbeam mai sus există multe desoebiri: una are o sumedenie de reviste, publică zeci de volume în fiecare an și susține sute de conferințe. Cealaltă, mai tânără, neatinsă de boala elefantismului intelectual își propune, ce e drept, cu timiditate, să editeze prima sa revistă: *Caietele Academiei*. Nimeni nu știe încă dacă va exista cu adevărat sau va fi doar un proiect mareț cu finalitate *balcanică*. Important este că acest proiect există, iar factorii

responsabili pentru realizarea sa vor face tot ce e omeneste posibil să-l ducă la bun sfârșit. Iar dacă vă întrebați ce va conține această revistă, răspunsul vine firesc: *întâlniri cu viața*. De fapt, articolele ce vor fi publicate exprimă cel mai bine calitățile/defectele noilor academicieni; acestea vor da măsura valorii lor. Și pentru ca visul lor nobil să nu se termine prea curând vom mai adăuga că acest grup remarcabil va fi din nou împreună în lunile februarie și aprilie.

Ceea ce am vrut să relievez în acest articol, confuz și poate prea subiectiv, a fost *tendența* noului grup al Academiei Interculturale Transsylvania – ediția a șasea. E vorba de un spirit nou, neanchilozat, nealterat și încă tânăr. Actorii acestui spirit, de care m-am atașat activ, sunt: Lóránt, Silviu, Liviu, Corina, Florin, Ambruș, Răzvan, Vera, Lucia, Adriana, Marius, Georgiana, Iosif, Aida, Katalin, Ana, Éva, Laurențiu și Kati. Prietenii, imnul vă rog!

Andrei Muraru

Cazuri înregistrate de LPE

înregistrate recent sau în care au intervenit modificări în ultima perioadă, prezentate cu ocazia conferinței de presă din noiembrie 2003

Cazul N. F.A.

N.F.A., militar în termen la Sibiu, s-a prezentat la medicul unității în două zile consecutive, cu febră, durere de cap, greață și amețeală. Medicul unității i-a prescris Paracetamol, Algocalmin, Trecid, după care l-a trimis la instrucție. În ziua următoare tânărul a leșinat în timpul instrucției și a decedat în spital.

Mama tânărului nu a primit nici o explicație asupra motivului decesului. Deși a depus plîngere penală cu patru luni de la deces la Parchetul Militar Brașov, în continuare nu a primit informări. Liga Pro Europa a trimis două scrisori la Parchetul Militar Brașov, la care, în fine, în noiembrie 2001 a primit următorul răspuns: „*în pofida solicitării la momentul oportun Serviciul Județean de Medicină Legală Sibiu nu a desfășurat constatarea medico-legală necesară*”.

Datorită acestui răspuns s-a cerut lărgirea anchetei penale și asupra persoanelor necunoscute din cadrul Serviciului de medicină Legală Sibiu.

Soluția dată de Parchetul Militar Brașov în ianuarie 2002 are însă un conținut total diferit: „*prin expertiza medico-legală s-a concluzionat că tratamentul aplicat la nivelul tuturor eșaloanelor medicale a fost cel indicat și obișnuit pentru fiecare moment al evoluției afecțiunii, neexistînd elemente de natură a confirma că un alt tratament ar fi putut conduce la evitarea morții*.” Prin urmare, s-au cerut documentele medicale care atestă existența și calitatea tratamentului adecvat, cât și motivația pentru care mama tânărului nu a fost informată de existența unei astfel de boli, nu a fost contactat pentru a-și vizita copilul la pat.

Ulterior, în iunie 2002 Parchetului Militar Brașov a trimis o nouă scrisoare către mama lui N.F. afirmînd că „*pe parcursul cercetărilor*” s-a aflat cauza decesului care ar fi fost sindromul Waterhouse-Friderichsen. Consultînd doctori, LPE a aflat că acest sindrom poate apărea în urma meningitei.

Analizînd dosarul în cauză, s-a aflat că sindromul Waterhouse-Friderichsen (care indică existența anterioară a meningitei) a fost diagnosticat imediat după deces, prin protocolul de necropsie. Totuși, mama tânărului a fost dezinformată timp de un an și jumătate, mai grav, prim-procurorul Parchetului Militar Brașov a aruncat vinovăția asupra unei alte instituții, afirmînd că „*în pofida solicitării la momentul oportun Serviciul Județean de Medicină Legală Sibiu nu a desfășurat constatarea medico-legală necesară*”.

Plîngerile penale împotriva medicului unității și a altor persoane necunoscute din cadrul unității militare pentru comiterea infracțiunii deucidere din culpă, împotriva persoanelor necunoscute din cadrul Serviciului Județean de Medicină Legală Sibiu pentru comiterea infracțiunii de abuz în serviciu în formă calificată (în situația în care cele susținute de prim-procurorul Parchetului Militar Brașov sînt adevărate), împotriva prim-procurorului Parchetului Militar Brașov pentru comiterea infracțiunii de abuz în serviciu în formă calificată, fals intelectual și uzul de fals au fost respinse de parchetele militare, fiind considerate neîntemeiate.

În momentul de față există o plîngere depusă la Curtea Militară de Apel București împotriva soluțiilor parchetelor. Deși

plîngerea s-a depus la începutul lunii octombrie, încă nu s-a primit nici un răspuns.

Cazul H. G.

H.G. a fost condamnat pentru omor în anul 1991 la 12 ani închisoare. A stat 9 ani în închisoare. Ieșind din închisoare și știind că nu este vinovat, a cerut martorilor declarații pentru a vedea exact ce s-a întîmplat. Conform acestor declarații de martori, nu el ar fi comis crima, ci cel care a fost martor împotriva lui (ceilalți martori fiind vărul primului martor și un dușman al lui H.G.).

Poate exista următoarea ipoteză: crima nu a fost comisă de H.G., ci de primul martor, el fiind susținut de persoane apropiate lui. Acest martor s-a grăbit să dea declarații procurorului anchetator pentru a-l induce în eroare. Sătenii, ceilalți martori, nu aveau curajul să dea declarații de martor împotriva împotriva celui care a comis crima.

Pentru a elucida cazul, H.G. a trimis o cerere de revizuire către Tribunalul Mureș. Fără audierea martorilor, cererea a fost respinsă, ca și apelul înaintat Curții de Apel Mureș. În momentul de față s-a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție.

Cazul Gy. V.

Familia Gy. locuia într-o casă în Tîrgu-Mureș, care a fost demolată în timpul regimului comunist. În schimb, familia a primit un apartament de trei camere în cartierul Rovinari. Datorită condițiilor vitrege de locuit, din 1991 solicită să primească în schimb acestui apartament un alt apartament. Încă pe vremea respectivă RAGCL a considerat apartamentul nelocuibil. Toate acțiunile familiei de a obține un alt apartament au eșuat. Deși ei plătesc consumul, sînt lipsiți de apă caldă, încălzire centrală, de multe ori și de apă potabilă, doar pentru că vecinii nu-și plătesc datoriile.

La un moment dat Gy. V. a pornit un proces împotriva Locativ S.A. și Primăria Municipiului Tîrgu-Mureș, solicitînd garantarea condițiilor normale de locuit, pe baza Legii locuințelor. La prima instanță a și cîștigat procesul, însă la a doua instanță a schimbat cererea, solicitînd primirea unui alt apartament (datorită faptului că pîrții au afirmat că în apartamentul respectiv este imposibil garantarea condițiilor normale de locuit, clădirea necesînd reparații importante). Întrucît Legea locuinței nu prevede dreptul de a primi un alt apartament în locul celui neutilizabil, Gy. V. a pierdut procesul. La un nou proces instanțele, în mod greșit, au invocat puterea lucrului judecat. Datorită acestui refuz al instanțelor din România, Gy. V. a depus o plîngere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Cu ani în urmă Primăria a oferit familiei Gy. două garsoniere mici, în zone diferite ale orașului, însă familia Gy, considerînd că familia nu poate fi separată, au refuzat această ofertă.

Primăria Municipiului Tîrgu-Mureș a promis de repetate ori efectuarea reparațiilor pe clădirea respectivă (str. Rovinari, bl. 24), însă lucrările de reparație nu au început. Din partea Primăriei au fost exprimate diferite intenții de a muta familiile din această clădire. Familiile care își plătesc chiria și consumul, locuiesc cu toate formele legale în blocul respectiv au cerut un tratament diferențiat, de a li se garanta condiții normale de locuit.

Acum câteva zile familia Gy. a primit un preaviz de deconectare din partea SC Electrica Transilvania Sud SA. De mâine, 20 noiembrie 2003 contractele între societate și locatari se reziliază unilateral de societate, instalațiile de alimentare cu energie electrică vor fi debransate. Consecințele amânării lucrărilor de reparații, a soluționării situației familiilor care locuiesc legal în bloc și își plătesc consumul vor fi suportate de aceștia din urmă.

Cazul L.A.

L.A. a câștigat un proces de reîmproprietărire împotriva Primăriei Municipiului Tîrgu-Mureș, rămas definitiv. Totuși soluția instanței nu se pune în executare, Primăria considerînd că nu există teren intravilan care ar putea fi pus în proprietatea petentului.

Întrucît soluțiile definitive trebuie puse în execuție, Primăria Municipiului Tîrgu-Mureș are datoria de a-l reîmproprietări pe L.A.

Cazul Goța

Domnul Dr. Goța Alexandru a fost unul dintre inițiatorii campaniei civice S.O.S. Sighișoara prin care s-a salvat cetatea medievală a Sighișoarei și rezervația naturală Platoul Breite. Încă în timpul campaniei au existat o serie de încercări de intimidare din partea diferitelor autorități și persoane.

Încercările de intimidare și de denigrare însă nu a luat sfîrșit cu succesul campaniei civice. Recent, printr-un articol publicat în Jurnalul de Sighișoara, primarul municipiului Sighișoara, Ioan Dorin Dăneșan, a făcut afirmații calomnioase împotriva domnului Dr. Goța Alexandru.

În ultimii trei ani societatea civilă din România și-a ridicat cuvîntul de repetate ori împotriva limitării libertății de asociere și împotriva limitării activității societății civile. Acest caz este o nouă dovadă a încercărilor venite din partea autorităților de a îngîra aceste drepturi.

Haller István

Concluziile proiectului „Politică pe bani publici”

Datorită situației politice complexe din județul Mureș, din care rezultă coaliții și coalizări ad-hoc între cele mai diverse formațiuni politice, fenomenul utilizării banilor publici în politică este greu de urmărit, întrucît nu este clar cine se află în opoziție și cine se află la putere. UDMR a obținut cele mai multe voturi la diferitele alegeri, celelalte partide însă realizează coaliții împotriva UDMR, prin urmare UDMR ajunge să fie, în multe situații, în opoziție. Parteneriatul PSD-UDMR complică și mai mult această situație.

Nu se cunosc cazuri de utilizare a fondurilor publice cu scopuri politice într-o serie de domenii care au fost studiate: nu au fost descoperite influențe politice în acordarea creditelor, pierderi ale companiilor ce alimentează bugete de partid, se cunosc doar încercări de deturnări de fonduri publice prin programe guvernamentale.

Este deosebit de greu de urmărit acordarea de ajutoare sociale în scop electoral. Datele Consiliului Județean Mureș arată că nu există criterii obiective pentru acordarea acestor ajutoare, de la un an la altul sumele pot cunoaște o creștere substanțială (de cinci ori mai mari față de anul precedent în cazul unor comune), în timp ce în general se constată o scădere a ajutorului social în mediul rural. În aceste condiții se poate lansa doar ipoteza sprijinirii acelor primării unde primarul și-a modificat opțiunea politică în favoarea partidului de guvernămînt. Masivele migrări politice spre PSD (care, după alegerile locale, avea 22 de primari în județul Mureș, ajungînd în prezent la un număr de 55 de primari) subliniază această ipoteză.

Utilizarea proprietăților publice în scopuri politice este un fenomen general. În România nu există încă o cultură a separării proprietăților publice de cea a privată sau aparținînd partidelor. Se dau telefoane, se trimit faxuri din instituții publice în scopurile partidului sau în scopuri private, la fel, se folosesc mașinile instituțiilor publice (unii dintre persoane în funcții se duc chiar și la biserică cu șoferul și mașina instituției).

În mod general diferitele evenimente festive, zile ale orașelor, finanțate din bugetul public, devin locuri de manifestare

a propagandei electorale. Persoanele invitate în calitate lor de persoane publice (sau în calitate lor de organizatori) consideră că trebuie să informeze, și pe această cale, opinia publică privind realizările, care se datorează, prioritar (în opiniile acestor persoane), lor sau partidului din care fac parte.

Controlul mijloacelor mass media în scopuri politice și electorale este evident atît prin publicarea anunțurilor publicitare cu predilecție în anumite publicații, ce pot reprezenta venituri substanțiale pentru acestea, cît și prin prezența (prin contracte plătite) a unor personalități publice la posturile de televiziune locală. Datorită acestei relații clientelare, uneori autoritățile se cred a fi autorizate să se implice în viața internă a acestor mijloace mass media.

Se cunosc foarte multe lucrările acordate cu prioritate unor firme care au finanțat campanii electorale sau ale căror patroni au implicații politice. Nu există însă evaluări concrete pentru a vedea dacă aceste lucrări au fost artificial supraevaluate. Oricum, în situația în care se solicită majorarea ulterioară cîștigării licitației a fondurilor, pot exista presiuni politice pentru a le accepta. Concesionarea terenurilor de proprietate publică sau privată a localităților nu se încadrează în totalitate în mecanismele oprin care banii publici sînt folosiți în scopuri de partid. Acestea (ca și acordarea cu prioritate a lucrărilor publice unor firme) pot fi explicate și prin prisma fenomenului corupției. Condiționarea eliberării autorizației de construcții de oferirea unei sponsorizări arată că li se pare absolut normal consilierilor locali să pretindă foloase (în afara celor legale, cum ar fi chiria terenului) de la firme.

Donații fictive au fost observate doar în cazul minibuserilor din zonele rurale, primite pentru transportul elevilor la școli. Întrucît din aceste zone rurale informațiile în general lipsesc, este posibil ca și soarta altor donații să fie similară.

Realizarea de sondaje de opinie din bani publici este un fenomen care va lua amploare în viitorul apropiat, prin urmare, merită să fie urmărit cu atenție.

Haller István

OBSERVAȚIILE APADOR-CH referitoare la reținerea domnului Imre Fodor

Joi, 9 octombrie 2003, la ora 9:00, viceprimarul orașului Târgu Mureș, Imre, Fodor Imre, a fost reținut de un plutonier de jandarmerie la Sângeorzu de Pădure, în parcare unde domnul Fodor oprise mașina. Plutonierul a chemat doi polițiști, care l-au însoțit la Secția de Poliție din localitate. Motivul reținerii a fost teancul de afișe aflate în mașina domnului Fodor Imre, pe care se afla desenată o hartă a Ținutului Secuiesc și îndemnuri la autonomia Secuimii. Anterior, domnul Fodor Imre depusese la Primăria din Târgu Mureș o cerere pentru afișarea materialelor. Plutonierul de jandarmi i-a comunicat că este informat în legătură cu afișele deținute de domnul Fodor Imre în mașină.

La Secție, șeful de post i-a cerut o declarație în legătură cu cele întâmplate, pe care domnul Fodor a refuzat să o dea. În scurt timp, la fața locului a venit procurorul Marius Călin Ștefănescu, de la Curtea de apel Mureș, care i-a pus întrebări privind locul unde au fost tipărite afișele, dacă au fost distribuite și care sunt intențiile în acest sens.

De notat că, în aceeași zi, alte două persoane au fost invitate la Poliție și amenințate în legătură cu inițiativa de înființare a Consiliului Național Secuiesc (CNS). Un protest în legătură cu cele întâmplate a fost semnat de către Zsolt Szilágyi, președintele în exercițiu al Comitetului de acțiune al Consiliului Național Maghiar din Transilvania (CNMT), din care CNS face parte.

Cu privire la aceste măsuri, facem următoarele observații:

1. Reținerea domnului Imre Fodor a fost determinată, conform autorităților, de deținerea unor afișe privind înființarea "consiliilor locale secuiești" și înfățișând harta Ținutului Secuiesc. Afișele urmau să folosească la publicitatea unei acțiuni a etnicilor maghiari, privind crearea unui Consiliu Național Secuiesc, al cărui scop este promovarea autonomiei acestei regiuni locuite în majoritate de secui. Domnul Fodor Imre face parte din Comitetul de inițiativă al Consiliului Național Secuiesc. Conform apelului lansat de către Comitetul de acțiune al Consiliului Național Maghiar din Transilvania, la data de 9 octombrie 2003, CNMT (și deci CNS) are ca obiectiv promovarea "autodeterminării interne a comunității maghiare din Transilvania". Comitetul face un apel celor care îi susțin principiile „să participe activ la instituționalizarea structurilor locale și regionale ale Consiliului Național Secuiesc.”

Este de notat că obiectivul "autodeterminării interne" și al autonomiei regionale, asumat de către CNS nu este nou, el aflându-se printre scopurile promovate și de către UDMR, conform programului Uniunii adoptat la Congresul din 26-28 mai 1995. Consiliul Național Secuiesc nu este, din această perspectivă, decât o inițiativă de organizare a maghiarilor alta decât a UDMR, de care, conform programelor, se distinge mai curând în ce privește opțiunile tacticii politice, decât în ce privește obiectivele. Trebuie subliniată, în legătură cu opțiunile CNS, diferența dintre "autodeterminarea internă" a unei comunități etnoculturale și "autodeterminarea" acesteia. În timp ce prima exprimă dorința unei autonomii culturale și administrative cât mai ample, a doua are sensul de refuz al coabitării cu celelalte comunități și opțiunea secesiunii.

2. Promovarea de către Comitetul de inițiativă al Consiliului Național Secuiesc (respectiv, Comitetul de acțiune al CNMT) a unor forme de autoadministrare internă a maghiarilor este absolut legitimă și este protejată de libertatea de exprimare și de dreptul de asociere. Astfel de idei, publicitatea și auto-organizarea în scopul promovării lor sunt garantate de legea fundamentală și de convențiile internaționale privind drepturile omului la care România este parte. În ce privește structurile asociative propriu-zise preconizate de către CNS, acestea ar încălca Constituția numai dacă acțiunile lor ar fi împotriva "pluralismului democratic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității și independenței României" (art 37, alin. 2, Constituția României). Eventuala sesizare a Parchetului, în

acest caz, ar fi legitimă numai dacă ar fi aduse probe privind manifestări interzise de Constituție. Este evident că, în acest moment, nu există probe, așa cum nu există nici structurile imaginate de către Comitetul de inițiativă al Consiliului Național Secuiesc (respectiv, CNMT).

3. În sensul celor de mai sus, trebuie subliniată diferența dintre **opțiunile și ideile** de organizare comunitară și administrativă, altele decât cele prevăzute de actuala Constituție, și **acțiunile** îndreptate împotriva ordinii de drept stabilite prin legea fundamentală. Ultimele pot intra în conflict cu legea, primele nu. Este cu atât mai paradoxală această campanie împotriva Comitetului de inițiativă al Consiliului Național Secuiesc, prin invocarea neconstituționalității intențiilor sale, cu cât ea se desfășoară în plină campanie pentru schimbarea Constituției adoptată în anul 1991.

4. Este de notat că nu ne aflăm în fața primei încercări a autorităților publice de a pedepsi inițiative protejate de garanțiile constituționale și internaționale la libera asociere, sau cel puțin, de a intimida autorii lor. În perioada 1994-1995, Parchetul a început cercetări împotriva Consiliului reprezentanților și Consiliului consilierilor și primarilor UDMR, motivând neconstituționalitatea unor astfel de asocieri. Datorită faptului că, așa cum era evident de la început, autoritățile abilitate nu au putut dovedi încălcarea principiilor constituționale și a legislației în vigoare, aceste cercetări au trebuit oprite. Motivele invocate pentru deschiderea investigațiilor s-au dovedit fără teme. Faptul că în anul 2003, Parchetul repetă acțiunea într-un caz aproape identic, sugerează dorința hărțuirii unor maghiari care promovează idei de organizare administrativă a statului diferite de cele existente. Acest tip de hărțuire îndreptat, în particular, împotriva domnului Imre Fodor, constituie un **act de discriminare**, pe baza apartenenței la o minoritate națională. Termenul „**hărțuire**” nu apare explicit în Ordonanța nr. 137/2000 și nici în amendamentele aduse. Dar actuala legislație privind discriminarea include **implicit** hărțuirea pe motivul apartenenței la o minoritate națională între comportamentele discriminatorii interzise, pentru care se aplică sancțiuni.

Pentru comparație, este relevantă diferența de atitudine față de acțiuni asemănătoare ale membrilor majorității, precum organizarea unor acțiuni comune ale românilor din Harghita și Covasna având ca scop schimbarea cadrului de reprezentare și administrare a minorităților. Astfel, propunerile și acțiunile comune ale unor organizații precum Liga Cultural Creștină "Andrei Șaguna", Despărțământul ASTRA Covasna-Harghita, Fundația Cultural Creștină "Miron Cristea", Uniunea Culturală Vatra Românească-Covasna, Fundația Cultural-Creștină Justinian Teculescu-Covasna, Fundația Culturală Mihai Viteazul, Asociația Cadrelor Didactice din Județul Harghita, Asociația Pedagogilor Români din Județul Covasna, Liga Tineretului Creștin Ortodox Român- Filiala Sf. Gheorghe, Fundația Națională Neamul Românesc- Filiala Covasna, Fundația Națională pentru Români de Pretutindeni Filialele Covasna și Harghita au fost întâmpinate cu respect de către Președintele României și de către Guvern.

Având în vedere tratarea diferită a inițiativelor anumitor membri ai minorității maghiare în raport cu tratarea inițiativelor membrilor majorității, relativ la exprimarea opiniilor acestora față de schimbarea structurilor administrative a statului român, considerăm că este necesară **autosesizarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, în cazul domnului Fodor Imre și a colegilor săi hărțuiți.**

Gabriel Andreescu
Responsabil pentru Minorități Naționale/APADOR-CH
București, 10 octombrie 2003

COMUNICAT DE PRESĂ

LIGA PRO EUROPA își manifestă îngrijorarea față de inițiativa Federației Ruse de a înainta Republicii Moldova, la 15 noiembrie 2003, un Memorandum care, prin aplicarea sa, ar permite Federației Ruse să intervină direct, sub pretextul soluționării crizei transnistrene, în afacerile interne ale Republicii Moldova, stat suveran și independent. Prin aplicarea Memorandumului, forțele armate ale Federației Ruse ar urma să fie dislocate, fie și în număr redus, pe teritoriul suveran al Republicii Moldova, cu un mandat extins pînă la anul 2030, creînd o situație fără precedent după desființarea URSS, în contextul și așa complicat al evenimentelor din Georgia.

LIGA PRO EUROPA consideră că este în interesul Federației Ruse însăși să cultive relații de încredere în regiune și să-și consolideze imaginea de partener sincer al democrațiilor consacrate. Prin impunerea Memorandumului, Federația Rusă ar pierde aceste atribute și ar contribui la instaurarea în regiune a unui climat de suspiciune, redeșteptînd aprehensiuni și temeri pe care toate națiunile post-comuniste le sperau apuse.

LIGA PRO EUROPA salută inițiativa partidelor democratice și a societății civile din Republica Moldova de a înființa Comitetului pentru Apărarea Independenței și Constituției Republicii Moldova și susține în totalitate cererile din Apelul acestei ample alianțe cetățenești, afirmîndu-și solidaritatea deplină cu semnatarii. Considerăm legitimă cererea Comitetului de retragere a trupelor Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu deciziile OSCE de la Istanbul și Porto și angajamentele internaționale asumate. Sprijinim ideea soluționării grabnice a crizei din Transnistria, dar considerăm că o soluție echitabilă și de durată a diferendului poate lua naștere numai după retragerea necondiționată a armatei ruse.

LIGA PRO EUROPA face apel la instituțiile internaționale, OSCE, Consiliul Europei, Uniunea Europeană, la toate forțele politice democratice, la societatea civilă din România să sprijine Apelul Comitetului pentru Apărarea Independenței și Constituției Republicii Moldova.

25 noiembrie 2003

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga PRO EUROPA Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director executiv: SZOKOLY Elek

540049 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154
Tel/fax: +40-(0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

PRO EUROPA

NEWSLETTER OF THE PRO EUROPE LEAGUE NR. 10-11/2003

CONTENTS:

Pg. 1: *Subjective inventory in the late autumn* – its an overview of the PEL's activity and its impact on the Romanian society in the last fourteen years.

Pg. 2: *A Romanian/Hungarian synopsis* of the PEL's main events in October-November 2003.

Pg. 3, 4: *Problems that unite us* – article of opinion regarding faith, culture, history and hope that unite us and also that divide us. Speech held at the 3rd meeting Europe-Mediterranean of FIAC in Sarajevo.

Pg. 5, 6: *Paul Philippi at eight decades of life* – address at the anniversary of 80 years of life of Mr. Paul Philippi, honorary president of the Romanian German Democratic Forum held by Smaranda Enache, co-chair of PEL.

Pg. 6: *Address* by Dr. Paul Philippi at the moment of receiving the decoration Order of Loyal Service of the Romanian state.

Pg. 7: *Kadiş of beginning of November* – article regarding the commemoration of Holocaust in Tîrgu-Mureș organised by Liga Pro Europa and the local Jewish Community; *Short history of the pogrom at November 9, 1938 - Kristallnacht* – a historical description of the events known as Kristallnacht and considered as the beginning of the Holocaust; *Program of the activities* organised by Liga Pro Europa in Tîrgu-Mureș.

Pg. 8: *In November 2003, Romania has enriched with twenty academics without "dinosaurian" faces* – article of opinion regarding the first session of the Transylvania Intercultural Academy held in Sibiu having as its core subject the German community from Transylvania.

Pg. 9, 10: *Cases registered by PEL* – short presentation of the human rights cases recently registered by PEL's Human Rights Office or those in which there have been some changes lately. *Conclusions of the project Politics on public money* – presented on the occasion of the press conference held by LPE.

Pg. 11: *Observations of the Romanian Helsinki regarding the holding back of Mr. Fodor Imre* – The vice-mayor of Tg-Mureș has been held back by the Police due to the posters with the map of Szeklerland, found in his car.

Pg. 12: *Press release* – of Liga Pro Europa regarding the intention of federalization of the Republic Moldova.

Responsabil de număr: KACSÓ Judit-Andrea

Multiplicat la **MEDIAPRINT**

**PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Fundației Heinrich Böll (Germania) și Charles St. Mott (SUA)**